

Υποβρύχια αρχαιολογική έρευνα στη θαλάσσια περιοχή της Κάσου

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Ανακαλύφθηκαν συνολικά δέκα ναυάγια καθώς και σημαντικά μεμονωμένα ευρήματα κατά τη διάρκεια της έρευνας που διεξήγαγε η ερευνητική ομάδα του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού.

Η ερευνητική ομάδα από το 2019 πραγματοποίησε τέσσερις ερευνητικές αποστολές σε περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος, αξιοποιώντας αρχαιολογικά και ιστορικά τεκμήρια, πηγές, μαρτυρίες και αναφορές στο νησί της Κάσου, από την Ιλιάδα του Ομήρου μέχρι τα νεότερα χρόνια.

Σημειώνεται ότι στα τέλη του Οκτώβρη του 2023 ολοκληρώθηκε η πολυετής υποβρύχια αρχαιολογική έρευνα στη θαλάσσια περιοχή της Κάσου.

Τα ευρήματα χρονολογούνται, ενδεικτικά, από την προϊστορία (3000 π.Χ.), την Κλασική περίοδο (460 π.Χ.), τα Ελληνιστικά (100 π.Χ. έως 100 μ.Χ.) και τα Ρωμαϊκά χρόνια (200 π.Χ. – 300 μ.Χ.), τη Βυζαντινή περίοδο (800 – 900 μ.Χ.), έως και ευρήματα από τη μεσαιωνική και οθωμανική περίοδο.

Τα ευρήματα καταγράφηκαν και τεκμηριώθηκαν με σύγχρονες επιστημονικές μεθόδους, ενώ πραγματοποιήθηκαν δειγματοληπτικές ανελκύνσεις αρχαιολογικών αντικειμένων, η μελέτη των οποίων προσφέρει νέες πληροφορίες και αρχαιολογικά δεδομένα, πτυχές της ιστορίας της Κάσου αλλά και της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Μεσογείου. Βυθισμένα κατάλοιπα αρχαίων πλοίων με εμπόρευμα από την Ισπανία, την Ιταλία, την Αφρική και τα παράλια της Μικράς Ασίας ήρθαν στο φως από μια διεπιστημονική ομάδα Ελλήνων και ξένων ερευνητών και καθηγητών, καταδυόμενων αρχαιολόγων, ιστορικών, αρχιτεκτόνων, τοπογράφων, συντηρητών, γεωλόγων, βιολόγων, εργατοτεχνιτών, μεταπτυχιακών φοιτητών, υποψήφιων διδακτόρων, μεταδιδακτορικών ερευνητών και άλλων ειδικών.

Η έρευνα ολοκληρώθηκε το 2023 με την πραγματοποίηση της τέταρτης ερευνητικής αποστολής μεταξύ 10 και 26 Οκτωβρίου, η οποία επικεντρώθηκε στην τεκμηρίωση του αρχαιολογικού υλικού. Με σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό, λήφθηκαν περισσότερες από 20.000 υποβρύχιες φωτογραφίες, οι οποίες αξιοποιήθηκαν για τη μελέτη και τη σύνθεση ψηφιακών απεικονίσεων των ναυαγίων και των ευρημάτων, παρέχοντας πληθώρα πρωτογενών δεδομένων στη διεθνή επιστημονική κοινότητα.

Η ενδεδειγμένη μελέτη του υλικού σε βάθη από -20μ. έως και -47μ. έφερε στο φως μοναδικά ευρήματα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται: ισπανικός αμφορέας τύπου Dressel 20 με σφράγισμα στη λαβή του που χρονολογείται μεταξύ 150-170 μ.Χ., αγγεία πόσης, φιάλες τύπου terra sigillata, οι οποίες ανήκουν στη ρωμαϊκή εποχή με Αφρικανική προέλευση, λίθινη άγκυρα της Αρχαϊκής περιόδου, καθώς και άλλα σημαντικά αρχαιολογικά τεκμήρια. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά η χαρτογράφηση και βαθυμετρία του υφάλου Κάσου-Καρπάθου και της περιοχής του Καρπαθολιμνιώνα, με τη χρήση ηχοβολιστικού μηχανήματος πλευρικής σάρωσης. Τέλος, εντοπίστηκαν τα κατάλοιπα ναυαγίου της νεότερης περιόδου, πιθανόν της εποχής του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Πρόκειται για ξύλινο σκάφος με μεταλλικά στοιχεία, το μέγεθος του οποίου υπολογίζεται στα 25μ.-30μ.

Αξίζει να αναφερθεί η υποβρύχια έρευνα στην Κάσο αποτέλεσε το θέμα μίας πρωτότυπης κινηματογραφικής παραγωγής της AORI FILMS με τίτλο «Κατάδυση στην Ιστορία του Αιγαίου», διαθέσιμη σε ελληνική και αγγλική εκδοχή στο <https://kasosproject.com/>. Η ταινία έχει ήδη επιλεγεί για συμμετοχή στο διαγωνιστικό τμήμα κορυφαίων, διεθνών φεστιβάλ αρχαιολογικών ταινιών, μεταξύ των οποίων τα The Archaeology Channel International Film Festival στην Αμερική και Firenze Archeofilm Festival στην Ευρώπη.

Η αποτίμηση της συνολικής έρευνας, εμπλουτισμένη με πρωτότυπες μελέτες από ιστορικούς, αρχαιολόγους, συντηρητές και άλλους επιστήμονες θα αποτελέσουν το αντικείμενο ξενόγλωσσου συλλογικού τόμου που προγραμματίζεται να εκδοθεί στα τέλη του 2024 από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών. Τον Ιούνιο του 2024, προγραμματίζεται η επέκταση της έρευνας στη θαλάσσια περιοχή της Καρπάθου, η οποία αποτελεί ενιαίο γεωγραφικό σύνολο με την Κάσο.

Το ερευνητικό έργο (2019-2023) χρηματοδοτήθηκε από τον Δήμο Ηρωικής Νήσου Κάσου, την ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ, το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, την Κασιακή Αδελφότητα Αμερικής, την MaP Ltd, τις Ελληνικές Υπεραγορές Σκλαβενίτης ΑΕΕ, τον Carton Hoyer, το Baltic Exchange Charitable Foundation, την ΤΕΚΑΛ ΑΕ, την REVOIL ΑΕΕΠ, την Trip Tailors ΟΕ αλλά και ιδιώτες.

Παράλληλα η έρευνα υποστηρίχτηκε από τον Δήμο Ηρωικής Νήσου Κάσου, τις εταιρείες Asso.subsea, HELLENiQ ENERGY, Blue Star Ferries, Arnea, MaP, Ελληνικά Καλώδια, Aquatec, Eurobrokers, αλλά και τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος & Κλιματικής Αλλαγής ΟΦΥΠΕΚΑ και το Ναυτικό Μουσείο Νορβηγίας (Norwegian Maritime Museum).

